

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економічного аналізу

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою професійного спрямування

«Аналіз бізнес – процесів у підприємстві»

(назва освітньої програми)

на тему:

Облік, аудит та аналіз ефективності використання основних засобів на
прикладі ПП «Лана- Трейдинг»

Виконавець:

студент ФМОІТ факультету

Гайдаєнко М.А.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Волкова Н.А.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Від стану основних засобів залежать кінцеві результати економіко - господарської діяльності підприємства. Повне завантаження машин і устаткування, а також виробничих потужностей сприяє поліпшенню всіх техніко - економічних показників: зростанню продуктивності праці, підвищенню віддачі, збільшенню випуску продукції, зниженню її собівартості та підвищенню рентабельності. Для вирішення даних задач необхідне не тільки повне забезпечення підприємства технічним потенціалом, тобто основними засобами, але і підвищення ефективності їхнього використання, що обумовлює актуальність дослідження.

Метою дослідження є вивчення обліково – аналітичних аспектів ефективності використання основних засобів на підприємстві ПП «Лана- Трейдинг» та розробка заходів щодо підвищення ефективності їхнього використання .

Завдання дослідження:

- дослідити сутність поняття «основні засоби», як економічна категорія;
- розглянути класифікацію основних засобів;
- дослідити методiku обліку, аудиту та аналізу основних засобів в працях вчених економістів;
- розглянути облік надходження основних засобів на підприємство, порядок їхнього вибуття;
- дослідити облік витрат на ремонт основних засобів на підприємстві;
- розглянути та дослідити облік амортизації основних засобів;
- дослідити методи автоматизації облікового процесу на підприємстві;
- визначити мету, основні завдання та процедури проведення аудиторської перевірки на підприємстві;
- проаналізувати динаміку складу та структури основних засобів, визначити ефективність використання основних засобів;
- побудувати економіко-математичну модель для кореляційно – регресійного аналізу рентабельності активної частини основних засобів.

Об'єкт дослідження. є процес обліку, аудиту та аналізу ефективності використання основних засобів на ПП «Лана - Трейдинг».

Предмет дослідження. є теоретично – методичні засади, пов'язані з веденням обліку, аудиту та аналізу ефективності використання основних засобів.

Методи дослідження. Для досягнення мети кваліфікаційної роботи в процесі дослідження обліку, аудиту та аналізу основних засобів на ПП «Лана- Тейдинг» ми використали ряд загальнонаукових методів. Були використанні методи індукції та дедукції при дослідженні теоретичних питань бухгалтерського обліку основних засобів та при визначенні висновків; аналізу і синтезу – для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах обліку основних засобів; спостереження та порівняння – для визначення стану обліку господарських операцій; аналіз коефіцієнтів – для оцінювання ефективності використання основних засобів на підприємстві; статистичні методи – для прогнозування віддачі та рентабельності основних засобів.

Інформаційною базою дослідження послужили законодавчі та нормативні документи України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Міжнародні стандарти аудиту, монографії, статті, навчальні посібники та підручники вітчизняних та зарубіжних вчених, а також ресурси з мережі Інтернет. Практичні данні для дослідження ми отримали на досліджуваному підприємстві ПП «Лана-Трейдинг».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та 14

додатків. Загальний обсяг роботи становить 143 сторінок. Основний зміст викладено на 100 сторінках. Робота містить 29 таблиць, 15 рисунків.

Публікації. 3 За результатами наукових досліджень і темою кваліфікаційної роботи автором було надруковано публікації, які обговорювалися на наступних науково-практичних конференціях:

1. VI Міжнародна студентська науково-практична Інтернет - конференція «Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації» (Одеса: ОНЕУ, 20.04.2020);

2.VIII Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції» (Одеса, ОНЕУ, 18.05.2020);

та стаття : Кореляційно - регресійний аналіз ефективності використання основних засобів підприємства. *Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу).* Одеса: ПЦ «Белка». 2020. С.65-70.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи дослідження обліку, аудиту та аналізу основних засобів»* розглянуто теоретичні аспекти методики та організації бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу основних засобів.

У другому розділі *«Діюча практика обліку та аудиту основних засобів на підприємстві»* висвітлено аналітичний та синтетичний облік основних засобів. Значну увагу приділено дослідженню питань аудиту основних засобів ПП «Лана- Трейдинг».

У третьому розділі *«Аналіз забезпеченості основними засобами та ефективності їхнього використання»* проаналізовано ефективність використання основних засобів. Обґрунтовані рекомендації щодо підвищення ефективності використання основних засобів ПП «Лана- Трейдинг».

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення і розв'язано науково - практичного завдання, що полягає у розгляді питань, пов'язаних з бухгалтерським обліком, аудитом та ефективністю використання основних засобів, на прикладі ПП «Лана-Трейдинг», проаналізовано помилки здійснення бухгалтерського обліку на підприємстві та запропоновано шляхи їх виправлення, виявлено резерви підвищення ефективності використання основних засобів. Проведене наукове дослідження дало змогу сформулювати низку висновків, що підтверджують розв'язання завдань відповідно до поставленої мети.

1. Дослідження сутності поняття «Основні засоби», як економічної категорії та класифікації основних засобів показує розбіжність у бухгалтерському та податковому законодавстві: у Податковому кодексі для оподаткування використовують лише матеріальні активи, тобто виробничі «основні засоби», а П(С)БО 7 включає як виробничі, так і невиробничі основні засоби. Тобто П(С)БО 7 «Основні засоби» трактує поняття набагато ширше, ніж Податковий кодекс, а нечітке визначення поняття та класифікації «основних засобів» призводить до підміни у бухгалтерському обліку податковими термінами, що спричиняє труднощі в обліку основних засобів на практиці. Тому для узгодженості понять слід удосконалювати нормативно - законодавчу базу основних засобів.

2. Сьогодні не існує єдиного універсального методу оцінювання основних засобів, який би не мав недоліків та повністю задовольняв всіх користувачів фінансової звітності.

3. Існує необхідність побудови розгорнутої системи аналітичного обліку основних засобів, яка дозволить виокремити різні групування об'єктів основних засобів для створення адекватної системи управління основними засобами та її наступної адаптації до нових умов та завдань.

4. Після проведеного дослідження діючої практики бухгалтерського обліку виявлено:

- у первинних документах з обліку основних засобів іноді не всі реквізити заповнені, значна кількість інвентарних карток мають тільки електронний вигляд;
- на підприємстві не використовується рахунок 286 згідно з законодавством для переведення основних засобів до необоротних активів і груп вибуття при реалізації;
- у Наказі «Про облікову політику підприємства» ПП «Лана - Трейдинг» зазначено, що амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховується із застосуванням прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів. Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. Нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів, переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію. Ліквідаційну вартість і строк корисного використання підприємство встановлює самостійно та фіксує в наказі по підприємству при визнанні об'єкта основних засобів активом (при зарахуванні на баланс). Вартість ліквідації об'єкта основних засобів на ПП «Лана - Трейдинг» прийнято рівною нулю. Проте, для об'єктів, що продовжують використовуватися, обов'язково визначається ліквідаційна вартість. Нами запропонована приблизна форма «Акту встановлення ліквідаційної вартості основних засобів».

5. Дослідивши автоматизацію ПП «Лана - Трейдинг» ми дізналися, що на підприємстві впроваджений автоматизований бухгалтерський облік, а саме відділ бухгалтерії використовує комп'ютерні програми «1С:Підприємство 7.7» та «Бест зарплата», що значно знижує кількість помилок, спрощує роботу бухгалтерам та економить час, підвищує конкурентоспроможність підприємства. Також були зроблені пропозиції щодо покращення автоматизації на підприємстві.

6. Виходячи з мети розглянули завдання з аудиту основних засобів, джерела інформації для аудиту, розрахували рівень суттєвості амортизації на підприємстві та розглянули узгоджені процедури з перевірки правильності ведення бухгалтерського обліку необоротних активів підприємства.

Рівень суттєвості на підприємстві склав 3,2%. Це значення менше ніж поріг суттєвості, який складає 5 %, отже це відхилення не призведе до серйозних перекручувань в звітності. Але підприємству слід виправити помилки та переглянути собівартість продукції.

7. Аналіз складу, структури, руху та ефективності використання основних засобів ПП «Лана - Трейдинг» показав, що:

- у 2018 році порівняно з 2016 роком, частка «Будівель, споруд та передавальних пристроїв» змінилася з 54,04% до 51,29%, «Машин та обладнання» - з 45,17% до 45,63%, «Транспортних засобів» - з 0,79% до 3,08 %. Тобто, активна частина основних засобів незмінна і складає приблизно 45% від загальної вартості основних засобів підприємства;

- в 2018 році на ПП «Лана - Трейдинг» озброєність працівників збільшилася на 2,2 тис.грн. порівняно з 2017 роком за рахунок випереджаючого збільшення середньорічної вартості основних засобів основного виду діяльності порівняно зі збільшенням чисельності працівників; проте технічна оснащеність робітника навпаки зменшилася через випереджаюче зростання чисельності робітників порівняно з темпом зростання середньорічної вартості активної частини основних засобів основного виду діяльності;

- коефіцієнт оновлення у 2016 - 2018 роках був більшим ніж відповідне значення коефіцієнту вибуття, рівень зносу основних засобів збільшувався на протязі 2016 -2018 років з 45% до 52%;

- поряд зі зростанням обсягів чистого доходу та прибутку, спостерігається зниження середньорічної вартості основних засобів, що призвело до значного зростання як рівня віддачі основних засобів у 2018 році, так і рівня рентабельності основних засобів;

- зростання обсягу реалізації відбулося, насамперед, за рахунок збільшення віддачі активної частини основних засобів підприємства;

- зміна рентабельності активної частини, яка значно підвищилася за 2017-2018 роки, в 2017 році відбулася за рахунок, в першу чергу, збільшення рентабельності продажів, а також незначного позитивного впливу підвищення оборотності оборотних активів. В 2018 ж році, підвищення оборотності оборотних активів стало фактором, який компенсував негативний вплив зниження рентабельності продажів.

- значення інтегрального показника дозволяє зробити оцінку економічної ефективності використання основних засобів: у 2018 році спостерігається зростання рівня ефективності використання основних засобів у порівнянні з попереднім періодом майже на 40 відсоткових пунктів.

8. Економіко – математичне моделювання у вигляді кореляційно – регресійного аналізу впливу чинників на зміну рентабельності активної частини основних засобів основного виду діяльності дозволяє визначити резерви підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві.

Так, результати моделювання показали, що збільшення рівня зносу основних засобів на 1% призведе до зниження рівня рентабельності активної частини основних засобів на 0,003%. При підвищенні продуктивності праці на 1 грн./особу, фактично існуюча на ПП «Лана- Трейдинг» рентабельність активної частини основних засобів збільшиться на 0,008%. А збільшення частки валового прибутку в чистому доході від реалізації продукції на 1 % призведе до підвищення рентабельності активної частини основних засобів на 0,044%.

Збільшення частки валового прибутку в чистому доході від реалізації продукції можливо, в першу чергу, за рахунок оптимізації витрат та зменшення собівартості продукції. Для цього підприємству необхідно розробити оптимальну систему управління витратами за рахунок створення центрів відповідальності.

З іншого боку, на підприємстві у 2018 році рентабельність активної частини основних засобів зменшилася за рахунок зниження рентабельності продажів. Тому можна рекомендувати знаходити нові канали збуту продукції, провести додаткові маркетингові дослідження.

Крім того, інтенсифікація оновлення основних засобів сприяє зменшенню як морального так і фізичного зносу основних засобів, а це в свою чергу, як довели наші розрахунки, є найважливішим напрямком отримання резервів підвищення рентабельності активної частини основних засобів і взагалі ефективності діяльності підприємства.